

Nöroşirürjide Laboratuvar Arkadaşlığı Üzerine

Dr. Derya Karataş
Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi
Beyin ve Sinir Cerrahisi Anabilim Dalı

Cerrahi mentorların ışığında anatomi laboratuvarında sağlanabilen pre-klinik deneyimler, cerrahi becerilerin gelişmesinde, cerrahinin özgüven içerisinde gerçekleştirilmesinde, mesleki misyonun ve vizyonun erken yaşlarda kazanılmasında ve ekip çalışmalarında meslek hayatı boyunca sürebilecek güçlü mesleki arkadaşlık bağlarının kurulmasında son derece önemli bir yere sahiptir. Anatomi çalışmaları nöroşirürji ve diğer cerrahilerde yüzyıllardır önemini korumaktadır. Bunun yanı sıra son yıllarda yazılım mühendisliği gibi pek çok alanın anatomiye dâhil edilmesi sayesinde üç boyutlu pek çok eğitim materyali ortaya çıkmış, laboratuvar ekipleri multidisipliner hâle gelmiş, kullanım alanı genişlemiştir.

Tarihsel açıdan bakıldığında birçok önemli mesleki başarının temelleri laboratuvarlarda atılmıştır. Modern tıbbın kurucularından biri olan nöropatolog Williom Osler (1849-1919) ve modern nöroşirürjinin babası olan Harvery Williams Cushing'in (1869-1939) yolları anatomi ve patolojiye olan ilgileri nedeniyle kesişmiştir. Nörolojik hastalıkların tanı ve tedavisinde aldıkları yol boyunca Osler mentörlüğünde laboratuvarında başlayan arkadaşlıkları gittikçe kuvvetlenmiş ve I. Dünya Savaşı sonlarında ölümlerine kadar devam etmiştir (1).

Dr. Cushing'den neredeyse yarım yüzyıl sonra, Dr. Mahmut Gazi Yaşargil, o zamanlarda Nöroşirürji alanına giren ataleti yenerek, nöroşirürjiye yeni bir atılım ve yön vermiş, en büyük beyin cerrahları ara-

Osler'in, Vazelius'un kitabını açık bir şekilde gösterirken çekilmiş bu fotoğrafını, Oslerin ölümünden hemen sonra arkadaşı Cushing yayınlamıştır.

sında yer almayı fazlasıyla hak etmiştir. Prof. Krayenbühl'ün vesayeti altında, Prof. Yaşargil, Prof. Cushing, Cairns ve Walter Dandy tarafından gerçekleştirilen nöroşirürji tekniklerinde uzmanlaşmış, bununla birlikte, hayvan laboratuvarında vasküler anastomozun öğrenilmesi ve serebral anjiyografi kavramlarına öncülük edilmesi için laboratuvarında önemli bir zaman geçirmiştir. Hayvan laboratuvarındaki kapsamlı çalışmaları sayesinde cerrahi davranışını değiştirmiş ve "iyi bir cerrahın her zaman hızlı olması" kavramını bir kenara bırakarak nöroşirürji pratiğindeki muazzam sabrını daha çok geliştirmiştir. Prof. Yaşargil'in hayat boyu süren nöroşirürji arkadaşlarından biri olan Leonard Malis klinik pratikte, ameliyat mikroskobunun kullanımının ilk meraklılardan biriydi. Malis, aynı nöroşirürji ruhuna sahip olduğu Yaşargil ile birlikte 1968 yılında operasyon mikroskobunun kullanıldığı nöroşirürjide öncü olacak nitelikte mikrocerrahi anatomi kursu düzenlemişlerdir. Görülmektedir ki laboratuvarların en büyük kazanımları mesleki becerilerin ve akademik başarıların yanı sıra mentörler ve son derece derin laboratuvar arkadaşlıklarıdır. Bu kazanımlar yalnızca kişisel yaşantımıza değil tarihsel olarak nöroşirürjiye de eşsiz bir hediye olabilmektedir. Laboratuvar arkadaşlıklarının kuvvetlendirilmesi yalnızca bilimsel paylaşımlar yönünden değil gelecekte bu bilimsel bağlantıların, arkadaşlıkların devamı açısından da kritik öneme sahiptir (2).

Türkiye ve dünya nöroşirürjisinde son derece önemli bir yere sahip olan Albert Rhoton laboratuvarında sayısız önemli fellow'u gerek laboratuvarında gerekse evinde ağırlamış, her biriyle sıkı dostluk bağları kurmakla kalmamış, fellow programındaki meslektaşlarının da birbirleri arasında güçlü sarsılmaz bağlar kurmasını sağlamıştır.

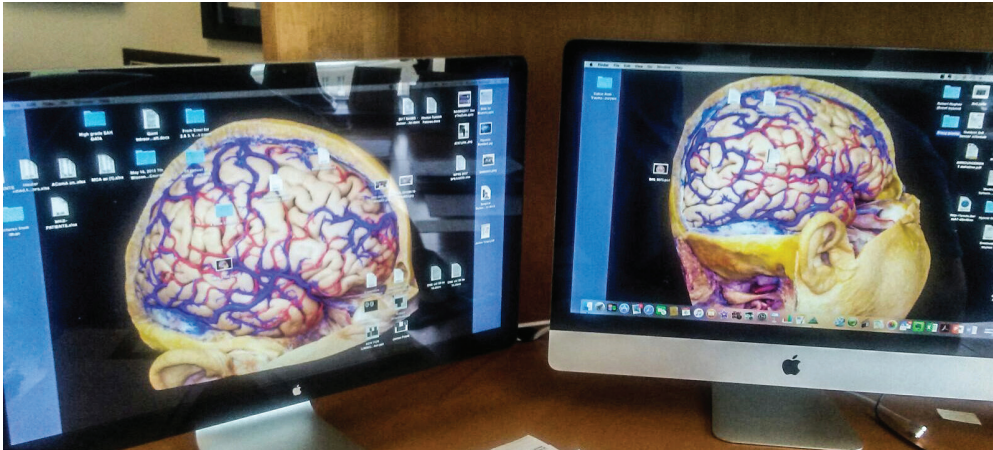
Son olarak, yakın zamana bakacak olursa Türklere kucak açmış, prensip olarak Türk fellowlara ayrı ayrı değer veren, çalışmaya ve üretmeye teşvik eden, üst düzey standartlara sahip laboratuvarının imkânlarını yurttaşlarına sunan Başkaya Laboratuvarından bahsetmek biz fellowları için onurdur. Hâlen aktif ve yoğun bir şekilde fellowlarına kucak açmakta olan Wisconsin Üniversitesi Beyin Cerrahisi bölümündeki bu laboratuvarın mentorü Mustafa Kemal Başkaya'dır. Çalışma kampı niteliğindeki bu yerde bütün mikroskopların ışıkları yanıyor, içeride paraldehit ve kemik tozu karışımı keskin kesif bir hava var ise Prof. Başkaya'nın gözlerindeki ışığı siz de fark edersiniz. Bir gökkuşağı takımı gibidir laboratuvardakiler, tıp fakültesi öğrencisinden, asistanından, uzman ve yardımcı doçentinden profesörüne kadar. Adeta bir çalışma kampı niteliğindeki laboratuvarın panosuna her gün bir düzine yürütülmekte olan çalışmalar yazılır ve gerekli diseksiyonları o birkaç gün içerisinde tamamlanmış olur. Burada birbirini daha önce hiç tanımayan insanlar bile çalıştıkları süre zarfında farkında bile olmadan hayatları boyu sürececek nöroşirürji arkadaşlıklarına karışırlar. Prof. Başkaya belki de ayda bir hafta sonu Türk fellowları ile yaptığı piknik, yemek toplantıları ya da futbol aktivitelerinde memleket hasretini de biraz olsun dindirmektedir. Çünkü ülkesinden 21 yıl önce ayrılıp, beyin cerrahisi asistanlığını yeniden Amerika Birleşik Devletlerinde tamamlayan bir insan olarak son derece vatansever ve Atatürk sevdalısıdır. Prof. Başkaya'nın laboratuvarındaki şu yazı kuruluş amacını yansıtmaktadır: "Burada ölümler, dirileri eğitir."

Florida Üniversitesinde 42 yıl öncesine ait bu fotoğrafta Rhoton fellowship programında olan Erdener Timurkaynak, Evandro Olivera, Toshio Matsushima, George Papadi ve Roland J. Rodriguez görülmektedir.

Dr. Başkaya
Kafatabanı Laboratuvarı
fellowları ile birlikte,
2016.

Dr. Başkaya'nın
bilgisayarında o günün
favori diseksiyonu
muhakkak yer alır.

Başkaya fellowlarının ve
Prof. Başkaya'nın
İstanbul buluşması,
2019.

Türkiye'de Acıbadem Case laboratuvarı, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi laboratuvarı, Marmara Üniversitesi Nörolojik Bilimler Enstitüsü, Mersin Üniversitesi Nöroşirürji ve Anatomi laboratuvarı gibi aktif olarak çalışan, fellow kabul eden

ve uluslararası standartlarda diseksiyonlar ve yayınlar üreten pek çok laboratuvar vardır. Bu laboratuvarlarda görev alan nöroşirürjenlerin birbirleriyle şehirler arasında görünmez bağları vardır.

Acıbadem Case Laboratuvarı,
Şubat 2020, 2. Kafa tabanı Kursu.

Kaynaklar

1. Da Mota Gomes M. William Osler and Harvey Williams Cushing: Friendship Around Neurosurgery. Ann Indian Acad Neurol. 2019 Oct-Dec;22(4): 384-388.
2. Camins, M. B., Moore, F. M., & Carmel, P. W. 2006 Leonard I. Malis, M.D., 1919–2005: "a legend in his own time." Journal of Neurosurgery, 104(2), 332–333.